

Міністерство освіти і науки України

**Модельна навчальна програма
курсу “Мій фінансовий план. Профільна середня освіта.
Основний / поглиблений рівень”
для закладів загальної середньої освіти**

(авт. Ролік В. А., Войтицька Л. В., Тригуб О. В., Носик Н.Д.)

**«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від 18.03.2026 № 484)**

Вступна частина

Модельна навчальна програма курсу “Мій фінансовий план. Профільна середня освіта. Основний / поглиблений рівень” (далі – Програма) визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання (соціальна і здоров’язбережувальна освітня галузь) учнів та учениць 10–12 класів закладів загальної середньої освіти, пропонує зміст курсу та види навчальної діяльності.

Курс “Мій фінансовий план” реалізується за умови його вибору учнями та ученицями та закладом освіти як у межах передбаченої кількості навчальних годин для вивчення обов’язкових освітніх компонентів за обраним профілем навчання, так і за рахунок навчальних годин для вибіркового освітніх компонентів, що фінансуються з державного бюджету.

Програма реалізує частину обов’язкових результатів навчання в межах соціальної і здоров’язбережувальної освітньої галузі, доповнюючи обов’язкові результати навчання модельних навчальних програм обов’язкових освітніх компонентів (“Інтегрований курс соціальної та здоров’язбережувальної галузі. 10–11 класи. Основний рівень”/ “Інтегрований курс соціальної та здоров’язбережувальної галузі. 10–12 класи. Поглиблений рівень”).

Програму створено на основі Державного стандарту профільної середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 № 851) (далі – Державний стандарт):

- ґрунтується на визначених Державним стандартом ціннісних орієнтирах (пункт 4 Державного стандарту);
- охоплює формування наскрізних у всіх ключових компетентностях умінь (пункт 10 Державного стандарту);
- передбачає реалізацію вимог до обов’язкових результатів навчання в соціальній і здоров’язбережувальній освітній галузі (додаток № 16 до Державного стандарту);
- орієнтується на компетентнісний потенціал соціальної та здоров’язбережувальної освітньої галузі (додаток № 15 до Державного стандарту);

ураховує наступність між циклами навчання на рівнях базової та профільної середньої освіти.

Основою для формулювання очікуваних результатів навчання в Програмі є орієнтири для оцінювання результатів навчання учнів та учениць основного рівня, визначені в Державному стандарті профільної середньої освіти для

соціальної і здоров'язберезувальної освітньої галузі. Водночас Програма може бути підставою для створення навчальних програм як основного, так і поглибленого рівнів, із відповідним коригуванням змісту, обсягів навчального часу, способів формування компетентностей і рівнів складності навчального матеріалу.

Модельна навчальна програма спрямована на реалізацію мети профільної середньої освіти – розвиток особистості здобувачів та здобувачок освіти шляхом утвердження в них української національної та громадянської ідентичності та формування компетентностей, необхідних для їх життєвої стійкості, самостійності, відповідальності, комунікації та взаємодії з іншими особами, соціалізації, активної громадянської позиції на основі поваги до прав людини, духовних цінностей українського народу, національної самобутності, оборонної свідомості, громадянської стійкості, патріотизму, поваги до державних символів, державної мови, суспільно-державних (національних) цінностей України, розуміння їх важливості для становлення держави; підприємливості, свідомого вибору подальшого життєвого шляху, освіти протягом життя, трудової діяльності та самореалізації; дотримання принципів гендерної рівності; виховання у здобувачів та здобувачок освіти самоповаги і поваги до інших, відповідального ставлення до довкілля, що базується на науковому світогляді та принципах сталого розвитку.

Мета курсу «Мій фінансовий план» узгоджена з метою соціальної і здоров'язберезувальної освітньої галузі Державного стандарту та спрямована на розвиток особистості здобувачів та здобувачок освіти, що сприяє гармонійній соціальній і міжособистісній взаємодії, самоусвідомленню, самозарадності, піклуванню про власну безпеку і здоров'я та безпеку і здоров'я інших людей, підприємливості та професійній орієнтованості, спрямованих на забезпечення власного і суспільного добробуту, виявлення готовності до дієвого виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, незалежності і територіальної цілісності України.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

формувати свідоме та відповідальне ставлення до сфери особистих фінансів;

формувати позитивне ставлення до грошей як до інструменту для досягнення фінансової стійкості, добробуту та успішної самореалізації;

набувати практичних навичок з постановки фінансових цілей, фінансового планування, бюджетування, заощадження та інвестування, формувати культуру заощаджень та пенсійного забезпечення;

розвивати критичне мислення та вміння ухвалювати обґрунтовані фінансові рішення та брати за них відповідальність;

набувати практичних навичок реалізації підприємницьких та соціальних проєктів, які мають культурну, комерційну або суспільну цінність, розвивати культуру благодійності;

формувати розважливу та обачну поведінку у фінансовій та підприємницькій сферах, формувати культуру управління ризиками та страхування;

набувати практичний досвід у користуванні фінансовими послугами;

формувати довіру до фінансової системи України;

формувати кредитну культуру та ефективне управління боргами;

формувати культуру інвестування та підприємництва;

формувати культуру комунікацій, життя в громаді, захисту персональних фінансових даних;

набувати практичних навичок діяти як відповідальний громадянин, брати конструктивну участь у громадській діяльності, яка стосується, зокрема, особистого та суспільного добробуту, формувати податкову культуру;

сприяти формуванню усвідомлення активної життєвої позиції і власної відповідальності за досягнення добробуту шляхом створення власного безпечного стилю життя;

розвивати розуміння законодавчого підґрунтя економічних процесів (права та обов'язки, захист прав споживачів фінансових послуг тощо);

формувати нетерпимість до корупції та набувати практичних навичок етичного поведіння для поліпшення добробуту власного та інших осіб;

розвивати ініціативність, спроможність використовувати можливості та реалізовувати ідеї, створювати цінності для інших осіб у будь-якій сфері життєдіяльності;

розвивати здатність до активної участі в житті суспільства, керування власним життям і кар'єрою;

сприяти формуванню активної життєвої позиції, ініціативності та особистої відповідальності за досягнення фінансового добробуту, безпечного сталого стилю життя, піклування про власне здоров'я та здоров'я інших людей;

розвивати уміння вирішувати проблеми;

формувати комунікаційні навички та здатність працювати в команді для планування і реалізації проєктів, які мають культурну, суспільну або фінансову цінність, тощо.

Мета й завдання Програми ґрунтуються на ціннісних орієнтирах, окреслених Державним стандартом (пункт 4 Державного стандарту), та орієнтуються на компетентнісний потенціал соціальної і здоров'язбережувальної галузі (Додаток 15 Державного стандарту).

Пріоритетами курсу «Мій фінансовий план» є підготовка здобувачів та здобувачок освіти до фінансово незалежного життя з урахуванням життєвих викликів, які очікують їх після завершення навчання, а саме: навчити їх самостійно дбати про свій добробут шляхом оволодіння принципами довгострокового планування, практичного застосування здобутих знань та навичок щодо управління особистими фінансами та реалізації підприємницьких ідей; розвинути критичне й аналітичне мислення; сформувати діяльнісний підхід до вивчення підприємництва і фінансової грамотності, що враховує індивідуальний фінансово-економічний досвід учнівства; сприяти осмисленню значення фінансів як засобу досягнення особистого та суспільного добробуту, а також формуванню ціннісних орієнтирів.

Характеристика навчального змісту й особливостей реалізації курсу:

Оскільки курс «Мій фінансовий план» реалізують за умови його вибору учнями й ученицями та закладом освіти, його вивчення може бути здійснено в будь-який із трьох років навчання профільної середньої освіти (10, 11 або 12 клас). Такий підхід відкриває можливість для формування динамічних навчальних груп, до яких входять учні та учениці з різним досвідом шкільного навчання, зацікавлені в опануванні цього курсу. У зв'язку з цим зміст Програми не структуровано за роками навчання, а організовано у формі модулів – за видами життєвих ситуацій, у яких здобувачі та здобувачки освіти потребуватимуть застосування фінансових компетентностей, що дає змогу забезпечити логіку навчання незалежно від класу, в якому здійснюється опанування курсу, та врахувати індивідуальні освітні траєкторії учнів та учениць. Кожен із модулів містить очікувані результати навчання, зміст і орієнтовні види навчальної діяльності. Така структура дає змогу цілісно й послідовно формувати компетентність “Підприємливість і фінансова грамотність”, критичне і системне мислення, уміння використовувати можливості та реалізовувати ідеї, конструктивно співпрацювати, керувати власним життям і кар’єрою, спроможність діяти в умовах невизначеності та багатозадачності. Зміст і завдання

програми дібрані з урахуванням вікових особливостей учнів та учениць, їхніх пізнавальних інтересів та актуальних економічних і соціокультурних викликів.

Структура Програми

Програма складається з шести модулів з підсумковим проєктом. Кожна тема логічно завершена і може вивчатися в послідовності, адаптованій до потреб конкретного класу.

Зміст Програми

Модуль 1. Мої гроші – моя відповідальність.

Модуль 2. Фінансові рішення старшокласника / старшокласниці: як забезпечити власний дохід.

Модуль 3. Фінансові продукти та послуги: як їх обирати.

Модуль 4. Фінансова стійкість: як підготуватись до змін та криз.

Модуль 5. Фінансова безпека: як захистити свої гроші.

Модуль 6. Фінанси в побуті: як витрачати розумно.

Проєкт “Мій фінансовий план життя” (практичний кейс).

Очікувані результати навчання курсу «Мій фінансовий план» відповідають орієнтирам для оцінювання з соціальної і здоров’язбережувальної освітньої галузі, визначеними в Державному стандарті. У Програмі представлено результати усіх трьох групнапрямів навчання, а саме: “Безпека”, “Здоров’я”, “Добробут”. Вивчення кожного модуля Програми спрямоване як на розвиток компетентності “Підприємливість і фінансова грамотність”, так і на формування ціннісних орієнтирів і фінансових стратегій.

Програма спрямована на те, щоб навчити учнів та учениць складати фінансовий план життя з урахуванням життєвих викликів, які очікують їх після завершення навчання, спираючись на отримані раніше знання та практичні уміння з підприємництва і основи фінансової грамотності. Під час опанування Програми здобувачі та здобувачки освіти оволодіють принципами довгострокового планування та навчатись враховувати різні чинники як особистого характеру (власні цінності, пріоритети, цілі), так і економічні або загальнодержавні явища, з метою створення особистого

фінансового плану життя з використанням різних фінансових інструментів. Навчальний матеріал Програми також спрямований на отримання знань та поглиблення розуміння у сфері формування суспільного добробуту в країні та принципів функціонування ринкової економіки. Програма має на меті підготувати здобувачів та здобувачок освіти до дорослого життя в розрізі ухвалення відповідальних, обґрунтованих фінансових рішень старшокласників і старшокласниць та сприяти ефективному вибору професії в майбутньому. Здобувачі та здобувачки освіти з'ясують основні види ризиків у сфері фінансових послуг та способи їх врівноваження, що має на меті сприяти формуванню особистої безпечної фінансової поведінки.

Підсумковий модуль передбачає закріплення отриманих знань та формування практичних навичок шляхом залучення здобувачів та здобувачок освіти до індивідуальної проєктної діяльності, що включає розроблення власного фінансового плану життя з використанням різних фінансових інструментів та підприємницьких навичок.

Велика увага приділяється формуванню навичок та умінь з метою підготовки здобувачів та здобувачок освіти до дорослого життя шляхом формування компетентностей, необхідних для життєвої стійкості, самостійності, відповідальності, самозарадності, активної громадянської позиції на основі поваги до прав людини, духовних цінностей українського народу, підприємливості, свідомого вибору подальшого життєвого шляху, трудової діяльності та самореалізації; вмінню вчитися протягом життя та самостійно дбати про свій добробут, а також формуванню фінансової культури та її складових (культура споживання та розрахунків; заощаджень та пенсійного забезпечення; кредитування та управління боргами; благодійності; управління ризиками та страхування; комунікацій; життя у громаді; інвестицій та підприємництва; захист персональних даних; податкова культура та культура набуття фінансових знань, умінь і навичок).

Програма містить перелік запропонованих видів навчальної діяльності, для зручності впровадження яких зазначено посилання на офіційні інформаційні ресурси. Залежно від рівня підготовки учнівства та технічних можливостей закладу освіти вчитель може обирати види навчальної діяльності з наведеного переліку та/або використовувати власні. Освітній процес можна організувати як у класі, так і поза його межами; **за потреби може бути організовано здобуття освіти за індивідуальною освітньою траєкторією учня.**

Компоненти Програми, зокрема очікувані результати навчання, рекомендований зміст курсу та види навчальної діяльності, можуть інтегруватися з іншими освітніми курсами.

Програма курсу «Мій фінансовий план» забезпечує наступність, інтегрується та доповнює авторські модельні програми “Мої фінансові цілі. Профільна середня освіта. Основний / поглиблений рівень” та “Мій бізнес-план. Профільна середня освіта. Основний / поглиблений рівень” для закладів загальної середньої освіти (авт. Ролік В. А., Войтицька Л. В., Тригуб О. В., Носик Н.Д.).

Обов’язковою умовою реалізації модельної програми є застосування діяльнісного підходу до навчання, організація групової взаємодії, а також використання інформаційно-комунікаційних, інтерактивних і цифрових технологій та інструментів під час навчання. Реалізація Програми також передбачає використання різних форм і методів освітньої діяльності, зокрема індивідуальної роботи та консультацій, групових занять у позааудиторному середовищі (екскурсій на підприємства, зустрічей із фахівцями та фахівчинями), виконання реальних проєктів і проходження стажувань, застосування онлайн-платформ і цифрових ресурсів, а також залучення менторів і менторок та формування професійних мереж. Педагогічні працівники та працівниці мають академічну свободу у виборі конкретних прикладів, кейсів, запрошених експертів і експерток, а також у визначенні тематичних акцентів, оскільки пріоритетним завданням є досягнення здобувачами та здобувачками освіти ключових компетентностей і формування їхньої готовності до успішної самореалізації в дорослому житті.

На основі модельної програми вчитель створює власну навчальну програму, затвердження якої відбувається в установленому порядку.

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
-------------------------------	--------------------	---------------------------------------

Основна частина

МОДУЛЬ 1. МОЇ ГРОШІ – МОЯ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ		
<i>Здобувач / здобувачка освіти:</i> обґрунтовує важливість збереження українських суспільно-державних (національних) цінностей для забезпечення особистого та суспільного добробуту [12 СЗО 1.1.1-3]; обґрунтовує значення громадянської активності та оборонної свідомості для особистого та суспільного добробуту [12 СЗО 1.1.2-3]; визначає пріоритети в різних сферах власної навчальної діяльності на основі самоаналізу і потреби в самореалізації [12 СЗО 4.1.2-1]; визначає довгострокові цілі, складає та коригує плани дій для досягнення	1. Фінансове планування життя. 2. Фінансові цілі та їх характеристика. 3. Види бюджету і способи його ведення. 4. Оцінка фінансового стану людини чи сім'ї. 5. Особистий та суспільний добробут. 6. Рівень життя населення та фактори впливу. 7. Ринкова економіка та сучасні виклики: глобалізація, цифровізація, геополітична нестабільність	<i>Орієнтовний перелік:</i> бесіда: “Як пов’язані особистий і суспільний добробут”; робота в парах: на основі прикладів проаналізувати способи ведення особистого / сімейного бюджету; практична робота: здійснити планування особистого / сімейного бюджету; тестування мобільних додатків з ведення бюджету; колективне обговорення: як рівень доходу громадян впливає на рівень життя суспільства; пояснення вчителя;

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
успіху і добробуту в умовах невизначеності та непередбачуваності [12 СЗО 4.3.1-1]; здійснює раціональний вибір матеріальних і культурних цінностей на основі їх впливу на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.5.1-1]; досліджує вибір матеріальних і культурних цінностей і критично оцінює їх вплив на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.5.1-3]; визначає цінності та потреби, пов'язані з різними сферами життя, саморозвитку і самореалізації для створення моделі власного майбутнього [12 СЗО 4.6.1-1] визначає різницю між соціальною, культурною і економічною цінністю [12 СЗО 4.6.1-2];		ознайомча та пошукова робота на офіційному Інтернет-представництві Національного банку України (далі – Національний банк) https://bank.gov.ua/ua/monetary; ознайомитися з інформацією про рівень ключової ставки Національного банку в Україні за останні три роки https://bank.gov.ua/ua/monetary/archive-rish та актуальним випуском “Просто про економіку”; відвідування навчальних онлайн-заходів Національного банку, перелік яких розміщено на сайті центру фінансових знань “Талан” https://talan.bank.gov.ua/; опрацювання додаткової інформації (активне читання): приклади економічних криз в історії країн світу.

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
--------------------------------------	---------------------------	--

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
--------------------------------------	---------------------------	--

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
пояснює власну ієрархію цінностей і потреб, усвідомлює значущість суспільних цінностей [12 СЗО 4.6.1-3]; ставить чіткі цілі щодо власного майбутнього та вибудовує стратегії їх досягнення [12 СЗО 4.6.2-1]; вміє знаходити мотивацію та виявляє гнучкість щодо власної діяльності та досягнення цілей в умовах швидких змін і складнощів [12 СЗО 4.6.2-3]; пояснює особистісну та суспільну цінність налагодження і підтримки стосунків, співпраці на принципах рівності, довіри та взаємоповаги [12 СЗО 4.7.1-1]; визначає вплив різних форм дискримінації на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.8.1-1];		

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
визначає та застосовує оптимальні стратегії поведінки, пов'язані із збереженням українських суспільно-державних (національних) цінностей для забезпечення особистого та суспільного добробуту [12 СЗО 1.1.2-1 П]; аргументовано обстоює думку про те, що збереження власного здоров'я, власної безпеки та добробуту є правом кожного громадянина [12 СЗО 1.2.1-2 П]; розуміє сутність підприємництва, фінансового планування та бюджету [12 СЗО 4.9.1-1 П]; ініціює, розробляє та реалізовує добродійні проекти щодо здоров'я, безпеки та добробуту на місцевому, регіональному і міжнародних рівнях, залучає інших осіб до їх реалізації [12 СЗО 4.10.1-1 П]		

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
МОДУЛЬ 2. ФІНАНСОВІ РІШЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКА / СТАРШОКЛАСНИЦІ: ЯК ЗАБЕЗПЕЧИТИ ВЛАСНИЙ ДОХІД		
<i>Здобувач / здобувачка освіти:</i> визначає ймовірні ризики в умовах невизначеності [12 СЗО 2.1.1-2]; моделює алгоритми звернення за консультацією щодо власного розвитку і здоров'я до компетентних фахівців [12 СЗО 3.2.1-3]; визначає довгострокові цілі, складає та коригує плани дій для досягнення успіху і добробуту в умовах невизначеності та непередбачуваності [12 СЗО 4.3.1-1]; знає сучасні стратегії і тактики комунікації для порозуміння в спілкуванні з метою досягнення позитивних результатів для безпеки та добробуту [12 СЗО 4.4.1-1];	1. Ринок праці. 2. Вибір професії. 3. Пошук роботи мрії та працевлаштування. 4. Вибір: працювати на себе. 5. Заробітна плата, дохід підприємця /підприємці та податки. 6. Фінансова ціль: освіта. 7. Економічні явища, що впливають на доходи: інфляція, дефляція, стагнація та стагфляція, девальвація, ревальвація. 8. Прийняття обґрунтованих фінансових рішень	<i>Орієнтовний перелік:</i> створення мапи думок щодо ключових фінансових рішень людини та їх наслідків, які вони можуть мати на її власне життя та життя її сім'ї, а також щодо впливу на громаду та за її межами; індивідуальна пошукова робота: аналіз варіантів досягнення фінансової цілі “Навчання обраній професії” із застосуванням різних фінансових стратегій та інструментів; зустріч із представником Державної служби зайнятості (наживо / онлайн); відвідування офіційного сайту Державної служби зайнятості України: https://dcz.gov.ua/ та проходження онлайн-тестування з профорієнтації https://profi.dcz.gov.ua/;

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
визначає цінності та потреби, пов'язані з різними сферами життя, саморозвитку і самореалізації для створення моделі власного майбутнього [12 СЗО 4.6.1-1]; пояснює особистісну та суспільну цінність налагодження і підтримки стосунків, співпраці на принципах рівності, довіри та взаємоповаги [12 СЗО 4.7.1-1]; обґрунтовує фінансові рішення і моделює обачливу фінансову поведінку для досягнення цілей у законний спосіб на основі аналізу та застосування економічних знань [12 СЗО 4.9.1-1]; розрізняє форми особистої зайнятості [12 СЗО 4.9.1-2]; розуміє, як формується винагорода за працю [12 СЗО 4.9.1-3];		створення особистого чекліста необхідних знань, вмінь і навичок та планування їх здобуття; екскурсія до Державної служби зайнятості; створення пам'ятки як підготувати привабливе резюме та мотиваційний (супровідний) лист; робота в парах: моделювання життєвих ситуацій: співбесіда групова робота: ознайомитися із сайтом Дія. Цифрова освіта: https://thedigital.gov.ua/projects/osvita, дати відповіді на запитання (на вибір учителя), за результатами роботи провести колективне обговорення; профорієнтація: ознайомлення з професіями рекрутер та HR-спеціаліст; панельна дискусія: ризики та потенційні винагороди від самозайнятості порівняно з роботою

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
аналізує пропозиції закладів освіти, критерії зарахування, беручи до уваги різні джерела інформації [12 СЗО 4.11.1-2]; планує різні варіанти освітньо-професійного шляху на основі балансу власних ресурсів і цінностей, інформації щодо ринку праці, аналізуючи наслідки власних рішень [12 СЗО 4.11.1-3]; аналізує варіанти власних рішень без впливу упереджень щодо професій і гендерно-рольових моделей [12 СЗО 4.11.1-4]; обґрунтовує важливість усвідомленого ставлення і діяльності щодо розвитку власного освітньо-професійного шляху з урахуванням особистих можливостей, ресурсів, потреб і обмежень та суспільно-державних запитів [12 СЗО 1.1.1-1 П]; аналізує, визначає та узагальнює рівні конкретних ризиків у професійній		найманого працівника за допомогою методу “акваріум”; індивідуальна робота: виготовлення власної візитівки; групова робота: розрахувати суму основних податків, що мають сплачувати роботодавці та їх наймані працівники; розрахувати суму податків, що мають сплачувати особи, які займаються незалежною професійною діяльністю залежно від форми їх державної реєстрації.

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
діяльності для власного здоров'я, безпеки та добробуту, а також для здоров'я, безпеки та добробуту інших осіб [12 СЗО 2.2.1-1 П]; аналізує ймовірні ризики виникнення небезпечних ситуацій у професійній діяльності з використанням науково-обґрунтованих досліджень [12 СЗО 2.2.1-2 П]; аналізує документи, які гарантують права та обов'язки громадян, пов'язані із забезпеченням добробуту України, та застосовує їх [12 СЗО 1.2.1-3 П]; досліджує необхідність навчання впродовж життя для професійного розвитку [12 СЗО 4.1.1-2 П]; досліджує ефективні стратегії навчання для розвитку власної освітньої траєкторії [12 СЗО 4.1.2-1 П];		

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
шукає можливості зміцнення своїх сильних сторін та зменшення або компенсації своїх слабкостей для розвитку власної освітньої траєкторії [12 СЗО 4.1.2-2 П] демонструє вміння самопрезентації і використання тактик ефективної комунікації під час співбесіди та ділової комунікації [12 СЗО 4.4.1-1 П]; досліджує різні моделі створення команд і командної роботи за різних умов у різних життєвих ситуаціях [12 СЗО 4.7.1-2 П]; аналізує та ухвалює рішення щодо власного освітньо-професійного розвитку з урахуванням імовірних обраних професій і можливостей подальшого навчання та розвитку кар'єри [12 СЗО 4.11.1-1 П];		

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
досліджує ринок праці на локальному рівні [12 СЗО 4.11.1-2 П]		
МОДУЛЬ 3. ФІНАНСОВІ ПРОДУКТИ ТА ПОСЛУГИ: ЯК ЇХ ОБИРАТИ		
<i>Здобувач / здобувачка освіти:</i> аналізує вияви відповідальної і безвідповідальної поведінки в соціальному, родинному і природному середовищі з урахуванням суспільно-державних (національних) та особистих цінностей [12 СЗО 1.1.1-1]; читає із розумінням документи, які гарантують права громадян, і вміє використовувати здобуті знання під час вирішення ситуацій, пов'язаних із здоров'ям, безпекою та добробутом [12 СЗО 1.2.1-3]; здійснює моніторинг та аналіз інформації для прогнозування наслідків небезпечних ситуацій	1. Основні види фінансових послуг: платіжні, депозитні, кредитні, страхові послуги, послуги з пенсійного забезпечення, інвестиційні послуги. 2. Обрання фінансових послуг та продуктів відповідно до цілей плану особистого розвитку. 3. Іпотека як спосіб придбати власне житло. 4. Автокредит. 5. Борги: види, наслідки та шляхи повернення позичених коштів. 6. Правила фінансового інвестування та основні ризики. 7. Оцінка ризиків та дохідності активів. 8. Інвестиції в освіту та власний розвиток	колективне обговорення проблемного питання: “Як обрати кредит, що підходить саме вам?”; практична робота: створення мапи думок щодо прав та обов'язків позичальника; оформлення робочих результатів на онлайн-дошці; робота в парах: моделювання життєвих ситуацій: ключові етапи отримання кредиту: від подання заявки до підписання договору; виконання індивідуального завдання: дослідження середньоринкових ставок за житловими /іпотечними кредитами;

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
[12 СЗО 2.2.1-3]; презентує стратегії безпечної поведінки у різних заходах, які ґрунтуються на знаннях, здобутих під час критичного сприймання інформації з різних джерел [12 СЗО 2.4.1-3]; безпечно і конструктивно виявляє емоції, допомагає іншим під час стресових ситуацій [12 СЗО 2.4.1-4]; демонструє відповідальне ставлення до обрання рішень, які стосуються власного життя і здоров'я [12 СЗО 2.4.1-5]; уміє вирізняти прийнятні та неприйнятні альтернативні рішення і ризики для здоров'я, безпеки та добробуту, зокрема під час використання інформаційно-комунікаційних технологій [12 СЗО 3.1.1-2];		пошук відповідей на запитання: “Як ефективно обслуговувати кредит?”; складання математичних співвідношень для розрахунків та оцінки своїх фінансових можливостей виплатити кредит; фронтальна робота: визначити, яке місце посідають інвестиції в досягненні фінансових цілей; ознайомитися на вибір вчителя: із Законом України “Про ринки капіталу та організовані товарні ринки”: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15/print1491296480899025#Text; із сайтом “Внесок”: https://vnesok.nssmc.gov.ua/ пошукова робота: що означають альтернативні види інвестицій (тобто в нерухомість, предмети мистецтва тощо);

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
аналізує власну поведінку та вміє оцінити наслідки в короткостроковій і тривалій перспективах для себе і для інших осіб [12 СЗО 3.3.1-1]; використовує підходи щодо уникнення небезпечного / шкідливого контенту і залучення до його поширення [12 СЗО 4.2.1-2]; обирає доцільні інструменти та методи навчання, різноманітні способи розвитку своїх здатностей, пріоритетів і потреб [12 СЗО 4.1.2-2]; розуміє і аналізує інформацію, записану (передану) в різний спосіб, виявляє приховану та очевидну інформацію [12 СЗО 4.2.1-3]; досліджує вибір матеріальних і культурних цінностей і критично		обговорити з батьками / опікунами / іншими дорослими можливості для інвестицій у вашій сім'ї; групова робота: розробити колаж на тему: “Основні фінансові інструменти, у які можна інвестувати, та пов’язані з таким інвестуванням ризику”; ознайомча та пошукова робота на офіційному сайті Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку: https://www.nssmc.gov.ua/; індивідуальна робота: спланувати власний простий інвестиційний портфель; пошукова робота: дізнатися про інвестиції в ОВДП, у тому числі військові облігації в Україні; дізнатися про інвестиції в акції відомих світових компаній; дізнатися про інвестиції в інвестиційні та пам’ятні монети;

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
оцінює їх вплив на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.5.1-3]; демонструє готовність виконувати різні командні ролі і завдання, об'єктивно оцінює власні сильні сторони, вміння, здібності щодо результативності командної роботи, зважаючи на обставини [12 СЗО 4.7.1-3]; оцінює власні можливості, здібності, знання, вміння, ресурси, потреби та обмеження [12 СЗО 4.11.1-1]; досліджує прогнозовані та непередбачені небезпечні ситуації з використанням різних джерел інформації та знань з різних галузей [12 СЗО 2.1.1-1 П]		дослідити історії успіху відомих інвесторів; аналіз використання свого і чужого позитивного досвіду для обговорення, чому минулі показники інвестицій або фірм не гарантують майбутні результати і чому короткострокові коливання цін можуть не відображати довгострокові тенденції; колективна робота: за методикою “Світове кафе”: зважити ризики та винагороди від володіння різними нефінансовими активами, такими як вироби з дорогоцінних металів, каміння, антикваріат, нерухомість чи інше майно, віртуальні активи.
МОДУЛЬ 4. ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ: ЯК ПІДГОТУВАТИСЯ ДО ЗМІН ТА КРИЗ		
Здобувач / здобувачка освіти:	1. Фінансова стійкість та її складові.	Орієнтовний перелік: колективне обговорення:

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
зіставляє прогнозовані та непрогнозовані життєві ситуації [12 СЗО 2.1.1-1]; прогнозує наслідки порушення правил техніки безпеки на робочому місці [12 СЗО 2.2.2-3]; обґрунтовує рішення щодо вибору стратегії поведінки для збереження власних безпеки, здоров'я та добробуту з урахуванням аналізу опрацьованої інформації та ймовірних моделей небезпечних ситуацій [12 СЗО 2.3.1-1]; оцінює ймовірну вартість витрат на підтримання здоров'я та порівнює такі витрати з витратами на лікування і реабілітацію [12 СЗО 3.3.1-2]; обґрунтовує наслідки власних дій щодо безпеки і здоров'я та їх вплив на інших осіб [12 СЗО 3.3.1-3];	2. Особливості довгострокового фінансового планування. 3. Формування “подушки фінансової безпеки”. 4. Фінансовий план: моя фінансова незалежність. 5. Системи фінансової безпеки та страхування. 6. Планування пенсії. 7. Антикризове планування	що таке обставини непереборної сили та як вони можуть впливати на фінансовий добробут і фінансову стійкість; розрахунок розміру достатнього фінансового резерву в легкодоступній та високоліквідній формі (платіжна картка, готівка) для використання в разі настання обставин непереборної сили; пошукова робота: розробити план дій на випадок настання обставин непереборної сили, які можуть зумовити певні зміни у функціонуванні фінансової системи (затримка платежів, зміна місцезнаходження відділень фінансових установ, зміни окремих умов фінансових договорів тощо); практична робота: вибір страхових послуг та продуктів відповідно до визначених фінансових цілей; ознайомлення із Законами України “Про страхування”

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
уміє робити вибір на користь власного здоров'я і безпеки [12 СЗО 3.4.1-2]; створює власну освітню траєкторію з урахуванням власних потреб і запитів суспільства [12 СЗО 4.1.2-3]; уміє застосовувати ефективні стратегії керування емоціями, поведінкою та контролювання власного емоційного стану [12 СЗО 4.4.1-2]; уміє знаходити мотивацію та виявляє гнучкість щодо власної діяльності та досягнення цілей в умовах швидких змін і складнощів [12 СЗО 4.6.2-3]; демонструє лідерську позицію та бере відповідальність у прийнятті рішень і діяльності щодо виходу з кризових ситуацій [12 СЗО 1.1.1-2 П];		(https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text) та “Про обов’язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів” (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3720-20#Text); ознайомча та пошукова робота на онлайн-платформі для підвищення рівня фінансової грамотності “Таразд” (https://harazd.bank.gov.ua/article/strahuvanna); створення лепбука про призначення найпоширеніших видів страхування (медичне страхування, “автоцивілка”, КАСКО, страхування майна, життя, відповідальності); розрахункове завдання: обчислити вартість аптечки для своєї родини; домашнє завдання: обговорити батьками / опікунами / іншими

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
досліджує наслідки ризиків небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і воєнного походження, використовуючи різноманітні джерела інформації [12 СЗО 2.2.2-1 П]; прогнозує ймовірні моделі розвитку небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального і воєнного характеру та їх наслідків на основі встановлення причинно-наслідкових зв'язків [12 СЗО 2.2.2-2 П]		дорослими наявність фінансової “подушки безпеки” у вашій сім’ї.
МОДУЛЬ 5. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА: ЯК ЗАХИСТИТИ СВОЇ ГРОШІ		
<i>Здобувач / здобувачка освіти:</i> уміє застосовувати стандартні моделі поведінки в ситуаціях, коли порушуються права людини [12 СЗО 1.2.1-2];	1. Безпека під час користування фінансовими послугами. 2. Обачлива фінансова поведінка. 3. Різновиди шахрайських схем та їх ознаки, кіберризик. 4. Фінансові піраміди як різновид шахрайства та їх ознаки. 5. Економічні бульбашки. 6. Азартні ігри та їх небезпека.	<i>Орієнтовний перелік:</i> пояснення вчителя про потенційні ризики й наслідки використання фінансових продуктів та послуг, надання яких на території України не визначено або заборонено законом;

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
оцінює ризики і надає допомогу іншим особам у запобіганні та вирішенні конфліктних ситуацій [12 СЗО 1.3.2-2]; зіставляє прогнозовані та непрогнозовані життєві ситуації [12 СЗО 2.1.1-1]; аналізує ризики виникнення надзвичайних ситуацій [12 СЗО 2.2.1-1]; визначає ймовірну модель розвитку небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального і воєнного характеру та їх наслідків на основі встановлення причинно-наслідкових зв'язків [12 СЗО 2.2.2-1]; визначає алгоритм і моделює безпечну поведінку для запобігання виникненню небезпечних ситуацій різного характеру [12 СЗО 2.4.1-1];	7. Культура набуття фінансових знань, умінь і навичок. 8. Захист прав споживачів фінансових послуг	перегляд навчальних відео про безпеку під час користування фінансовими послугами, у т.ч. про кіберризки; обговорення в загальному колі проблемних запитань, зокрема про те, як відрізнити справжній інвестиційний продукт від шахрайської пропозиції, такої як фінансова піраміда; вправа на застосування емпіричного правила під час розгляду інвестиційних можливостей: якщо це виглядає занадто добре, щоб бути правдою, то це, ймовірно, неправда; створення онлайн-кросворда / ребуса за основними поняттями теми; відвідування навчальних онлайн-заходів Національного банку, перелік яких розміщено на сайті центру фінансових знань “Талан” (https://talan.bank.gov.ua/).

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
моделює поведінку, яка приносить користь і задоволення для здоров'я та життя, зважаючи на вплив зовнішніх факторів [12 СЗО 3.4.1-1]; аналізує інформацію в різних медіа, зіставляє її та робить висновки щодо правдивості інформації з питань здоров'я, безпеки та добробуту [12 СЗО 4.2.1-1]; використовує підходи щодо уникнення небезпечного / шкідливого контенту і залучення до його поширення [12 СЗО 4.2.1-2]; розпізнає і реалізує нові можливості власного розвитку в законний спосіб на основі самостійного аналізу досвіду та отриманих уроків [12 СЗО 4.3.1-2]; аналізує прояви тиску та маніпуляцій і підбирає способи протистояння таким проявам [12 СЗО 4.3.1-3];		

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
вміє знаходити мотивацію і виявляє гнучкість щодо власної діяльності та досягнення цілей в умовах швидких змін і складнощів [12 СЗО 4.6.2-3]; пропагує та поширює науково обґрунтовані знання щодо відповідальної безпечної поведінки для збереження власного життя та здоров'я, а також життя і здоров'я інших осіб та забезпечення добробуту на основі суспільно-державних (національних) цінностей [12 СЗО 1.1.2-2 П]; обстоює свої права та права інших осіб шляхом звернення до відповідних органів правового захисту як України, так і міжнародних організацій, зокрема іноземною мовою [12 СЗО 1.2.1-1 П];		

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
аналізує ситуацію із захисту інтересів осіб, ураховуючи нормативно-правову базу, зокрема іноземною мовою [12 СЗО 1.2.2-1 П]; класифікує ймовірні ризики в умовах невизначеності [12 СЗО 2.1.1-2 П]; складає інструкції щодо запобігання виникненню небезпечних ситуацій різного характеру і безпечної поведінки в разі їх виникнення з урахуванням нормативно-правової бази [12 СЗО 2.4.1-1 П]; моделює свою поведінку, уникаючи ситуацій підвищеної небезпеки, з урахуванням її впливу на власні безпеку, життя та здоров'я, а також на безпеку, життя та здоров'я інших осіб [12 СЗО 2.4.1-2 П]; досліджує потребу в навчанні впродовж життя як ключову компетентність, визначену в нормативно-правових актах		

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
[12 СЗО 4.1.1-1 П]; досліджує причини і наслідки ігнорування можливостей запобігання конфліктам [12 СЗО 4.7.1-1 П]		
МОДУЛЬ 6. ФІНАНСИ В ПОБУТІ: ЯК ВИТРАЧАТИ РОЗУМНО		
<i>Здобувач / здобувачка освіти:</i> обґрунтовує оптимальні стратегії відповідальної поведінки щодо збереження здоров'я, формування і розвитку безпеки та добробуту [12 СЗО 1.1.2-1]; обґрунтовує альтернативи споживчого вибору, використовує можливості дізнатися про безпечність продуктів і виробництва для підтримки здорового способу життя [12 СЗО 3.1.1-3]; оцінює важливий вплив відповідальної поведінки на власні безпеку, життя,	1. Готівкові та безготівкові розрахунки. 2. Культура споживання. 3. Ощадливий спосіб життя. 4. Розумні покупки. 5. Економіка споживання, маркетингові гачки та синдром втрачених можливостей (FOMO). 6. Вторинне перероблення та друге життя речей. Розумний будинок. 7. Значення сталого розвитку в забезпеченні добробуту населення	<i>Орієнтовний перелік:</i> пошук відповідей на запитання: “Як відповідально використовувати ресурси?”; вправа на розвиток критичного мислення та обґрунтування власної думки: за допомогою методу “Прес” висловити своє ставлення до “зеленої” економіки як економіки майбутнього; робота в парах: створення рекомендацій для споживання на принципах сталого розвитку, енергоефективності, екоспоживання та сортування споживчих відходів;

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
здоров'я і добробут тепер і в майбутньому [12 СЗО 3.3.2-1]; бере участь у поширенні знань про важливу роль здорового способу життя серед населення [12 СЗО 3.4.1-2 П]; аналізує інформацію у різних медіа, зіставляє її та робить висновки щодо правдивості інформації з питань здоров'я, безпеки та добробуту [12 СЗО 4.2.1-1]; розуміє і аналізує інформацію, записану (передану) в різний спосіб, виявляє приховану та очевидну інформацію [12 СЗО 4.2.1-3]; уміє розпізнавати приховану рекламу як комерційного, так і соціального характеру [12 СЗО 4.2.1-4];		індивідуальна проектна робота: дослідити у відкритих джерелах наявні фінансові інструменти (кредити), спрямовані на підвищення екологічної стійкості та відбудови України, результати оформити у формі презентації.

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Орієнтовні види навчальної діяльності
оцінює наслідки недотримання етичних норм поведінки та їх вплив на людей, сім'ю, суспільство і середовище [12 СЗО 4.8.1-2]; активно шукає, порівнює різні джерела інформації щодо зменшення впливу неправдивої інформації щодо здоров'я, безпеки та добробуту [12 СЗО 4.2.1-1 П]; досліджує вплив культури споживання з метою вироблення рекомендацій щодо поліпшення здоров'я, безпеки та добробуту місцевої громади і суспільства [12 СЗО 4.5.1-1 П]		
ПРОЄКТ “МІЙ ФІНАНСОВИЙ ПЛАН ЖИТТЯ” (ПРАКТИЧНИЙ КЕЙС)		
<i>Здобувач / здобувачка освіти:</i> презентує обрану стратегію власного способу життя та обґрунтовує її з урахуванням отриманої інформації [12 СЗО 2.3.1-2];	1. Визначення фінансових цілей та розподіл їх за пріоритетами. 2. Визначення наявних ресурсів: доходи, заощадження, потенційні джерела фінансування (стипендії, кредити, підробітки тощо).	<i>Орієнтовний перелік:</i> індивідуальна практична робота: створення фінансового плану для досягнення власної фінансової цілі з розрахунками;

Прикінцева частина

1. Методичні підходи до реалізації програми.

Реалізація програми курсу “Мій фінансовий план” ґрунтується на діяльнісному та компетентнісному підходах і спрямована на досягнення ключових компетентностей, визначених у Державному стандарті. Програма має виражену практичну спрямованість і орієнтована на формування умінь і навичок, які здобувачі та здобувачки освіти можуть застосовувати в повсякденному житті вже під час навчання. Її важливим компонентом є проєктна діяльність, що передбачає системне використання групової роботи та аналізу реальних кейсів із метою розвитку прикладних фінансових і управлінських компетентностей. Значна увага приділяється рефлексивному компоненту навчання, який охоплює самоаналіз, оцінювання особистого прогресу та корекцію індивідуальних фінансових планів і стратегій. Програма забезпечує зв’язок змісту навчання з актуальними соціально-економічними реаліями завдяки використанню сучасних прикладів, цифрових інструментів і сучасних підходів до управління особистими ресурсами та розвитку. Реалізація курсу також передбачає індивідуалізацію освітнього процесу з урахуванням потреб, інтересів і життєвих планів кожного здобувача та кожної здобувачки освіти. Зміст програми сприяє усвідомленню взаємозв’язку між особистісним розвитком, професійною самореалізацією, збереженням здоров’я та суспільним добробутом, а також формуванню культури навчання впродовж життя як основи для безперервного саморозвитку та адаптації до динамічних змін сучасного світу.

Зміст навчальної діяльності враховує життєві ситуації, що відповідають віку учнів і учениць, а саме: вибір майбутньої професії та умови успішної соціалізації шляхом досягнення власних фінансових цілей та добробуту. Використання прикладів із життя зробить пояснення нового матеріалу більш наочним та зрозумілим. Важливо, щоб під час вивчення підприємництва і фінансової грамотності учні та учениці здобували знання та вміння, які відповідають їх поточним потребам і які вони могли б застосовувати у своєму житті вже зараз для поліпшення свого добробуту. Наприклад, ставити фінансові цілі, заощаджувати, вести облік доходів та витрат, вести бюджет і складати власний фінансовий план життя.

Рекомендовані види діяльності забезпечують практичну реалізацію змісту основного навчального матеріалу, доповнюють і конкретизують його, сприяють досягненню результатів навчання відповідно до модельної навчальної програми, а саме:

- завдання на розвиток уміння підбирати, аналізувати й узагальнювати навчальну інформацію, подану в різний спосіб;
- відкриті дидактичні завдання, які реалізують інтерактивне навчання;

- завдання на розвиток критичного мислення;
- завдання для самотійного / групового виконання;
- розрахункові задачі;
- диференційовані завдання за рівнями складності, творчості та самотійності;
- завдання для розвитку комунікативних навичок, уміння висловлювати думку усно та письмово;
- компетентнісні завдання, такі як складання особистого / сімейного бюджету та ведення фінансової звітності;
- проблемні ситуації / завдання, спрямовані на спостереження, дослідження;
- пошук інформації у відкритих джерелах та читання оригіналів фінансових документів (наприклад кредитних, депозитних чи страхових договорів) тощо.

2. Особливості курсу “Мій фінансовий план”, методи й технології навчання.

Використання інтерактивних методів навчання, зокрема ігрових технологій, на уроках та факультативних заняттях із підприємництва та фінансової грамотності дасть змогу здобувачам та здобувачкам освіти не тільки опанувати програмовий матеріал курсу, а й приділити суттєву увагу розвитку “м’яких” навичок, які відповідають за успішну адаптацію людини до соціального життя, кар’єрне зростання і відповідно фінансовий добробут. Вирішити це завдання можна за допомогою періодичного проведення тематичних настільних ігор.

Додатковими засобами стимулювання пізнавальної активності здобувачів та здобувачок освіти є самооцінювання і взаємооцінювання.

Важливим засобом навчання у викладанні курсу є систематичне читання книжок і перегляд навчальних відео та фільмів з фінансової грамотності та підприємництва з подальшим обговоренням. Перевагою використання такого засобу навчання є досить простий і цікавий формат отримання нових знань. Рекомендуємо педагогам до кожного розділу Програми скласти перелік книжок і навчальних відео та фільмів, які розкриватимуть питання навчальних тем, та запропонувати його здобувачам та здобувачкам освіти до ознайомлення та обговорення.

Крім того, рекомендуємо педагогам під час викладання предмета додатково використовувати сучасні засоби навчання і залучати здобувачів та здобувачок освіти до експертних тематичних семінарів, вебінарів, онлайн-екскурсій, квестів та змагань, а також до проходження навчальних курсів з підприємництва та фінансової грамотності.

3. Орієнтовні ресурси й матеріали.

Для ефективної реалізації курсу рекомендовано використовувати:

- друковані та цифрові версії фінансових та нормативних документів (наприклад, кредитні та депозитні договори, закони України тощо), відповідні до Програми;
- інтерактивні платформи для створення мультимедійних продуктів (Canva, Padlet, Genially тощо);
- приклади фінансової звітності, банківських виписок, чеків та рахунків;
- шаблони для ведення бюджету, руху грошових коштів, власного капіталу та складання фінансового плану.

У межах курсу можливе використання такого обладнання:

- мультимедійний проектор або інтерактивна панель;
- доступ до інтернету;
- роздаткові друковані або електронні тексти;
- засоби для створення візуальних матеріалів (фліпчарти, маркери, дошки);
- мобільні пристрої / ноутбуки / планшети для групової роботи.

Національний банк відповідно до однієї зі своїх функцій (організація роботи та здійснення заходів з підвищення рівня фінансової грамотності населення України) і в межах реалізації Національної стратегії розвитку фінансової грамотності України до 2030 року із серпня 2022 року забезпечує роботу сайту центру фінансових знань “Талан”: <https://talan.bank.gov.ua/>.

Офіційні сторінки Центру фінансових знань “Талан” в соціальних мережах:

телеграм-канал “Талан”: https://t.me/talan_nbu;

фейсбук-сторінка “Талан”: <https://www.facebook.com/talan.nbu/>;

вайбер-спільнота “Finlit для освітян”: <https://cutt.ly/xexkEdyg>;

ютуб-канал “НБУ: фінансова грамотність”: <https://cutt.ly/RexkELSG>.

Мета центру фінансових знань “Талан” – створення дієвої прогресивної платформи, яка об’єднає всіх учасників освітнього процесу в роботі над розвитком фінансової культури України.

Ключовими завданнями центру фінансових знань “Талан” є підвищення фінансової грамотності українців, підвищення кваліфікації педагогів у сфері фінансової грамотності, залучення педагогів, дітей та молоді до заходів Національного банку, розповсюдження навчальних матеріалів із фінансової грамотності.

Бібліотека сайту “Талан” містить цікаві тематичні матеріали для проведення уроків та позакласних заходів для школярів різної вікової категорії, студентів, а також матеріали для роботи з дорослою аудиторією. Також на сайті доступні рамки фінансових компетентностей, актуальні результати досліджень та модельні програми, підготовлені експертами Національного банку України. За допомогою інтерактивного календаря на сайті можна долучитися до різноманітних освітніх заходів, конкурсів та інших ініціатив з фінансової грамотності. Усі матеріали та заходи безоплатні.

4. Оцінювання результатів навчання здобувачів та здобувачок освіти.

Основними видами оцінювання результатів навчання здобувачів та здобувачок освіти є формувальне, поточне, підсумкове (семестрове, річне) оцінювання. Орієнтирами для оцінювання під час проходження курсу є очікувані результати навчання.

Формувальне оцінювання дає змогу вчителю відстежувати прогрес здобувачів та здобувачок освіти, чітко визначати очікувані результати навчання та ефективно планувати освітній процес; а здобувачам та здобувачкам освіти допомагає виділяти головне, усвідомлювати свої успіхи й виявляти прогалини в знаннях та аналізувати помилки. Підсумкове оцінювання показує результат навчання та розвитку. Результати оцінювання можуть виражатися в балах (від 1 до 12) та (або) в оціночних судженнях. Критерії оцінювання реалізуються за чотирма рівнями (початковий, середній, достатній, високий) та дають змогу здійснювати оцінювання за 12-бальною шкалою. Відповідно до вимог Програми вчитель самостійно обирає форми та способи оцінювання.

Важливо збалансовано застосовувати різні форми оцінювання, такі як: усне та письмове опитування, виконання практичних завдань і проєктів, проходження тестування та інші. Ураховуючи технічні можливості закладу освіти, за допомогою сучасних інтернет-сервісів, наприклад kahoot.com, mentimeter.com, quizlet.com, onlinetestpad.com, quizizz.com та інших, слід періодично здійснювати формувальне оцінювання здобувачів та здобувачок освіти.

Перелік рекомендованих джерел

1. Біденко С. В., Золотаревич І. А. Книга юного підприємця: 9 детальних планів своєї справи для підлітків. 2-ге вид., випр. Харків : Основа, 2020. 136 с.
2. Внесок. URL: <https://vnesok.nssmc.gov.ua/> (дата звернення: 06.01.2026).
3. Державний стандарт базової середньої освіти: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-devaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898> (дата звернення: 06.01.2026).
4. Державний стандарт профільної середньої освіти: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 р. № 851. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-derzhavnoho-standartu-profilnoi-serednoi-osvity-851-250724> (дата звернення: 06.01.2026).
5. Дія. Бізнес. URL: <https://business.diia.gov.ua/> (дата звернення: 06.01.2026).
6. Дослідження рівня фінансової грамотності українців. URL: <https://talan.bank.gov.ua/fingramotnist#doslidgennya> (дата звернення: 06.01.2026).
7. Економіка і фінанси. 9 клас: навч.- метод. посібник для вчителя / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. Київ : Університет банківської справи, 2020. 123 с.
8. Електронний кабінет платника податків. URL: <https://cabinet.tax.gov.ua/login> (дата звернення: 06.01.2026).
9. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р. Київ, 2016. 34 с.
10. Методика викладання фінансової грамотності: навч. посіб. / Т. О. Кізима та ін. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2017. 200 с.
11. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/> (дата звернення: 06.01.2026).
12. Національна стратегія розвитку фінансової грамотності до 2030 року / НБУ, МОН, ФГВФО, НКЦПФР, Міністерство економіки України, Міністерство цифрової трансформації України, ДУ “Офіс з розвитку підприємництва та експорту”. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/NBU_Strategy-Financial-Literacy.pdf?v=9 (дата звернення: 06.01.2026).
13. Онлайн-платформа для підвищення рівня фінансової грамотності “Гаразд”. URL: <https://harazd.bank.gov.ua/> (дата звернення: 06.01.2026).
14. Підприємництво для школярів. Дія. Цифрова освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/pidpriemnictvo-dla-skolariv-modul-3> (дата звернення: 06.01.2026).

15. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : станом на 01 січ. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 06.01.2026).
16. Прикладні фінанси. 8 клас: навч.-метод. посібник для вчителя / авт.. кол.; за заг. ред. доктора екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. Київ : ДВНЗ “Університет банківської справи”, 2020. 117 с.
17. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV : станом на 01 січ. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (дата звернення: 06.01.2026).
18. Про обов’язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 21.05.2024 р. № 3720-IX : станом на 01 січ. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3720-20#Text> (дата звернення: 06.01.2026).
19. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII : станом на 01 січ. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 06.01.2026).
20. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 р. № 463-IX : станом на 17 січ 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-IX?fbclid=IwAR3HPX7nGuTO1v2MGtHJ1p0zWxrQUiuf7N07Ir3-KCwI-Ed2fpo9nbDPwRY#Text> (дата звернення: 06.01.2026).
21. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV : станом на 01 січ. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15/print1491296480899025#Text> (дата звернення: 06.01.2026).
22. Про страхування : Закон України від 18.11.2021 р. №1909-IX : станом на 01 січ. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> (дата звернення: 06.01.2026).
23. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/ (дата звернення: 06.01.2026).
24. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825> (дата звернення: 06.01.2026).
25. Рамка фінансових компетентностей дітей та молоді України (до 18 років). URL: <https://talan.bank.gov.ua/uploads/files/ramka-finansovikh-kompetetnostei-ditei-ta-molodi-ukrayini.pdf> (дата звернення: 06.01.2026).
26. Рамка фінансових компетентностей дорослого населення України. URL: https://talan.bank.gov.ua/uploads/files/Ukraine_Financial_Competence_Framework_Adults.pdf (дата звернення: 06.01.2026).
27. Ролік В., Войтицька Л., Тригуб О. Підприємництво і фінансова грамотність. 8 клас: підручник. Київ : Освіта, 2025. 128 с.

28. Ролік В., Войтицька Л., Тригуб О. Фінансовий щоденник. 8 клас: робочий зошит із курсу “Підприємництво і фінансова грамотність”. Київ : Освіта, 2024. 89 с. URL: <https://talan.bank.gov.ua/uploads/files/shchodennik.pdf?v=6> (дата звернення: 06.01.2026).
29. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін. Посібник / Свинчук А. А. та ін. Київ : ВІ ЕН ЕЙ, 2017. 188 с. URL: https://krliman.gov.ua/upload/editor/soc_biznes.pdf (дата звернення: 06.01.2026).
30. Соціальне шкільне підприємництво. URL: <https://schoolofme.me/sse> (дата звернення: 06.01.2026).
31. Соціальне шкільне підприємництво. URL: https://www.facebook.com/SSEinUkraine/?locale=uk_UA (дата звернення: 06.01.2026).
32. Соціальне шкільне підприємництво. Онлайн-курс для освітян. URL: <https://courses.zrozumilo.in.ua/courses/course-v1:EEF+EEF-008+2021/about> (дата звернення: 06.01.2026).
33. Соціальне шкільне підприємництво: твій перший стартап: Посібник для учнів 8 (9, 10, 11) класів, батьків та освітян / Дятленко С. та ін. Київ : ВІ ЕН ЕЙ ПРЕС, 2020. 184 с.
34. Стратегія відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2024-%D1%80#Text> (дата звернення: 06.01.2026).
35. Твій перший стартап. Онлайн-курс для підлітків. URL: <https://courses.zrozumilo.in.ua/courses/course-v1:EEF+017+2021/about> (дата звернення: 06.01.2026).
36. Фінансовий сенсей. Дія. Цифрова освіта. Онлайн-курс для підлітків. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/finansovyy-sensey> (дата звернення: 06.01.2026).
37. Центр фінансових знань Національного банку України “Талан”. URL: <https://talan.bank.gov.ua/> (дата звернення: 06.01.2026).
38. #Шахрайгудбай. Освітній онлайн-курс з платіжної безпеки. URL: <https://megogo.net/ua/view/27014067-shakhrai-hudbai.html> (дата звернення: 06.01.2026).
39. Школа платіжної безпеки. Онлайн-курс для підлітків. URL: <https://www.mastercard.ua/uk-ua/personal/get-support/skillup.html> (дата звернення: 06.01.2026).
40. EntreComp: Рамка підприємницької компетентності. URL: https://ipq.org.ua/upload/files/files/03_Novyny/2016.07.8-9_EntreComp/EntreCompFramework%20UKR.pdf (дата звернення: 06.01.2026).